

סתונית סיני פורחת במרומי דרום סיני

כתב וצילם: **עופר אבל**, הילה בגליל - abel44@gmail.com

הביא לדפוס: אבי שמידע

תמונת השער: **סתונית סיני *Colchicum guessfeldtianum***

התצפית: 16.11.2021

פרסום: 19.11.2021

תקציר: **סתונית סיני** פורחת עתה במרומי ההר-הגבוה בדרום סיני. האוכלוסיה פורחת השנה ללא עלים, אות לכך שעדיין לא היה גשם בסתיו תשפ"ב. סת.סיני קרובה לסתונית טוביה אך האבקנים שלה צהובים ומספר שיני כוסית הצוף קטן. מין זה אנדמי להרי דרום סיני ולג'בל גללה במצרים. ניתן לראות בו שריד בוטני של קבוצת סתונית טוביה שהגיע בתקופה לחה וקרה דרומה עד סיני והמדבר המזרחי במצרים ושרד, עם ההתייבשות בהולוקן בהרים גבוהים.

=====

סתונית סיני ***Colchicum guessfeldtianum*** היא גיאופיט מבשר גשם הפורח בחודש נובמבר במרומי ההר הגבוה אשר בדרום סיני. הצמח תואר מג'בל גללה במדבר המזרחי של מצרים והוא גדל גם באזור רס א-נקב אשר באדום בדרום ירדן. מין זה שייך לקבוצת סתונית טוביה בהן בסיס זירי האבקנים עטור בכוסיות משוננות (ראה תמונת השער) האוגרות את הצוף ומונעות מנמלים ל"שדוד" את הצוף מהפרחים. צבע מאבקי סתונית סיני הוא צהוב לעומת שאר מיני הקבוצה (ס.החרמון, ס.אדומית, ס.הרמון ס.טוביה וס.הנגב) להם מאבקים כהים בצבע ירקרק-שחרחר. כל מיני הקבוצה (למעט ס. הנגב) הם בעלי פנולוגית עלווה-פריחה סוב-סיננטית, כלומר העלים מופיעים במשך הפריחה כתלות בירידת הגשם; כאשר הגשמים מקדימים את מועד הפריחה העלים מופיעים כבר בתחילת עונת הפריחה וכאשר הגשם מאחר הפרחים פורחים ללא עלים. כך הוא המצב השנה בסתיו תשפ"ב כאשר עד תאריך 13.11.21 לא ירד גשם במרומי סיני ועל כן בתמונות אשר צלמנו בתאריך 16.11.2021 מופיעות הסתוניות ללא עלים ירוקים (העלים היבשים של שנה שעברה נראית בתמונה).

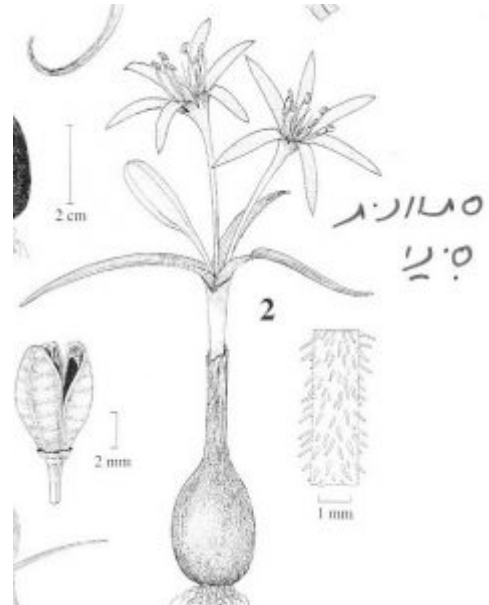

סתונית סיני *Colchicum guessfeldtianum* בפריחה בהר הגבוה בדרום סיני פורחת בתאריך 16.11.2021 ללא עלים, צילם עופר הבל ©

בתאריך 13.11.2021 הורידה מערכת סינופטית של אפיק ים-סוף גשמים ברחבי דרום-סיני ודרום מערבה עד אזור סכר אסוואן במצרים. התקשורת דווחה על שטפונות עזים במצרים העליונה, אנשים טבעו ו"העקרבים יצאו ממחילותיהם" וסכנו את המצרים. בנחל וותיר אשר במזרח סיני היה שטפון גדול וגם כנראה בואדיות נוספים בדרום סיני. בטיולנו בהר הגבוה גבי המים בואדיות היו מלאים אך גשם זה עדיין לא גרם לצמיחת עלים משמעותית באוכלוסיית סתונית סיני (ראה תמונות); כלומר בצל הסתונית זקוק ליותר מאשר 3 ימים כדי ללבלב ולגדל את העלים.

עלים קרחים של סתונית סיני מופיעים לעיתים בדצמבר אם ירד גשם ובחודש מרץ כל שנה. יש פרטים באוכלוסיה שבהם העלים בעלי שעירות ארוכה רכה הנושרת עם התבגרות העלה. במרכז: פרח סתונית סיני, פרח בתאריך 29.11.09 ללא עלים, עבס פשה בדרום סיני, צילם עמיאל וסל ©

סתונית סיני *Colchicum guessfeldtianum* פרח בתאריך 29.11.09 ללא עלים, גבל עבס פשה בדרום סיני, צילם עמיאל וסל ©
 הציור: סתונית סיני מג"בל גללה בדר.מזרח מצרים, מתוך ספרו של בולוס על הפלורה של מצרים 2001.

סתונית סיני *Colchicum guessfeldtianum* פרח בתאריך 29.11.09 ללא עלים, גבל עבס פשה בדרום סיני, צילם עמיאל וסל ©

ספרות:

וסל ע פרגמן-ספיר א ושמידע א 2015 סתונית הרמון *Colchicum ramonensis* - צמח אדום הפורח עכשיו
 בהר הנגב (דצמבר 2015) כתב-עת כלנית, מספר 2.
<http://www.kalanit.org.il/colchicum-ramonensis-12-2015>

Vasl A, Shmida A, 2015, The adaptive role of nectarial appendages in Colchicum. Plant Systematics and Evolution. 301: 1713-1723

=====
 כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

לציטוט: הבל ע 2021 סתונית סיני פורחת במורומי דרום סיני , כתב-עת "כלנית" 8.

=====